

24 SOCIÁLNA OBLASŤ

Ak sa nám doteraz nepodarilo dopracovať sa k najvyšším mzdám na svete, tak si myslíme, že máme aspoň primát v úsilí učiť sa našich spolupracovníkov ľudí hospodársky nezávislých, ľudí, ktorí vládnu kapitálom.

Radi by sme presvedčili všetkých podnikateľov, že závody, ktoré sa starajú o zamestnancov, sú v konkurenčnom boji odolnejšie, pretože do takých závodov sa hrnú ľudia priekopníckych pováh.

Výška mzdy tvorí len polovicu blahobytu. Druhá polovica je závislá na lacných priemyselných a poľnohospodárskych výrobkoch. K vysokým mzdám a lacným výrobkom sa môžeme dopracovať len vtedy, keď budú výrobcovia ovládaní duchom služby. Tomáš Baťa.

Tomáš Baťa mal snahu poskytnúť ľuďom nielen prácu, ale aj **dôstojné životné podmienky**. Sociálna starostlivosť bola v jeho závodoch pravdepodobne najlepšia v Československu. Baťa staval pre svojich ľudí domy, pre študentov internáty, obchodné domy s lacným tovarom, kiná, hotely, športoviská, knižnicu, závodný klub, školy a nemocnicu. Pre deti zamestnancov bola založená bezplatná škôlka. Zamestnanci mali týždennú platenú dovolenku. Ceny v Zlíne boli nižšie ako inde. V Zlíne bol Baťov obchodný dom. Baťa zrušil trhové poplatky pre roľníkov a poľnohospodárov, ktorí predávali svoje výrobky v Zlíne. V Zlíne predávalo množstvo malých podnikateľov, ktorí tlačili ceny dole.

25 UBYTOVANIE

Domček má byť voľný zo všetkých strán a obklopený zeleňou záhrady a stromov. Každá rodina bývajúca v dome má mať vlastný vchod. Má byť zo všetkých strán nezávislá od susedov. Rodinný dom má mať vodovod, elektrické osvetlenie, kúpeľňu. Týždenné nájomné v tomto byte musí byť tak nízke, aby si naň zarobil človek za 2-3 hodiny svojej práce v továrni. Tomáš Baťa.

Rodinné domčeky budoval Baťa s cieľom vytvoriť dôstojné bývanie pre zamestnancov. Pri ich stavbe sa držal zásady „**kolektívne pracovať, individuálne bývať**“. Zásada bola, aby nájomné nepresiahlo 4-8% mzdy robotníka a 10% mzdy úradníka. Rodinné domy boli stavané štandardizovane, v čo najväčšom počte a s využitím racionalizačných opatrení.

Prvých 200 domov bolo postavených na lúkach za továrňou. V dome boli 4 byty s rozlohou 56 m². Týždenné nájomné bol od 15-25 Kč.

Slobodní zamestnanci továrne a študenti bývali v internátoch.

Stavebné oddelenie sa riadilo pri odmeňovaní rovnakými zásadami ako ostatné časti koncernu. Za odovzdanú stavbu dostávali stavbári prémie.

26 PRACOVNÉ PODMIENKY

Najlepším a prvým prejavom spolupráce zo strany zamestnávateľa je postaviť zamestnanca k pravému zamestnaniu, pri ktorom by si: neničil zdravie, zarobil čo najviac, mal možnosť vzdelania a postupu, mal možnosti plne a šťastne využiť svoj život priemyselného človeka. Jan Baťa.

Po 1. svetovej vojne začal Baťa modernizovať továrenské budovy a areál závodov. Výroba sa postupne presťahovala do moderných viacposchodových budov. V dielňach vládol **poriadok a čistota**. V závode platil **zákaz fajčenia a pitia alkoholu**. Budovy boli vybavené odsávačmi prachu a nečistoty, cez ktoré sa odvádzal odpad z výroby mimo budovu. Odpad padal do vagónov, odkiaľ sa odvádzal na ďalšie spracovanie a využitie. V zime boli dielne vyhrievané horúcim vzduchom a v lete do nich prúdil studený vzduch. Areál bol postavený v zelenom prostredí, medzi budovami boli postavené cesty. Pred budovami, naprieč celým areálom premávali **električky**.

Zamestnanci nosili biele cvičky a biele zástery, ktoré keď sa zašpinili boli vymenené-niekedy aj po ½ dňa. Na krku mali bielu kefu na zmietanie smietok, alebo prachu z obuvi. Topánky držali v bielych rukaviciach. Na hlavu mali bielu čiapku. V dielni boli umývadlá, voda, mydlo a čisté uteráky. Podlaha bola parketová a natretá na bielo. Vozíky, podávače aj stroje boli natreté na bielo. Kopytá boli natreté olejovou farbou a pred každým cvikaním sa umývali mydlovou utierkou.

27 VÝŽIVA, ZDRAVIE, VOĽNÝ ČAS

Tisíce ľudí môže tráviť svoj voľný čas po práci na ihriskách, vzdelávaním sa alebo zábavou, keď niekoľko mužov s povinnosťou vodcov obetuje svoje sily a svoj voľný čas k rozriešeniu veľkého problému: ako zdokonaľiť výrobu, aby ľudia za kratšiu pracovnú dobu a s menšou námahou vyrobili viac-zarobili viac. Tomáš Baťa.

Na obed bola určená obedňajšia prestávka a zamestnanci sa mohli ísť najesť domov, alebo využiť možnosti firemného stravovania. V továrni sa dalo najesť na viacerých miestach podľa ceny pokrmov. Najväčšia jedáleň bola umiestnená v obchodnom dome, kde sa jedlá dali vybrať. Priemerná cena za obed bola 2-4 Kč-cena práca za 20 minút. Raňajky a večere stáli 1 Kč. Jedálne obslúžili až 30 000 pracujúcich, boli dobre organizované.

Ďalšia reštaurácia bola v Klubovom dome, kde obed stál 6-8 Kč a kde varili francúzske jedlá a kde bola luxusná obsluha.

Starostlivosť o zdravie bola v Zlíne na vysokej úrovni. Tomáš Baťa dal postaviť nemocnicu s najmodernejším vybavením. V budovách boli tieto oddelenia: chirurgia, interné, infekčné, dýchacie, ortopedické, gynekologické, stomatologické, ušno-nosno-krčné a pediatrické. Zamestnanci pravidelne raz polročne absolvovali preventívnu prehliadku a každý mal v nemocnici zdravotnú dokumentáciu. Baťovi sa takmer podarilo zničiť výskyt tuberkulózy.

Možnosti využitia voľného času:

- Športové-štadión, Sokol, Oreľ.
- Kiná.
- Verejná knižnica.
- Spoločenský dom-zábavy, tanečné večierky.
- Výstavy, divadelné predstavenia, kluby.

Na financovaní aktivít zamestnancov sa podieľal Baťov podporný fond. Jeho úlohou bolo prevziať **sociálne aktivity podniku**. Zameral sa na:

- Výpomoci pri dlhej chorobe.
- Poskytovanie výpomoci pri narodení dieťaťa.

MAREK KUDZBEL: ACTIONMANAGEMENT

- Poskytovanie výpomoci pri úmrtí v rodine.
- Prilepšenie vdovských rent.
- Prilepšenie invalidných rent.
- Zriaďovanie ozdravovaní pre zamestnancov firmy Baťa.
- Udeľovanie podpôr starnúcim zamestnancom a ich rodinným príslušníkom.
- Podpora bytovej akcie.
- Podpora všetkých vzdelávacích, kultúrnych, telovýchovných a iných akcií zamestnancov firmy Baťa.

Prostriedky na činnosť získaval fond zo subvencií firmy, členských príspevkov a pokút zamestnancov.